

เทศน์อบรมพระ ณ สวนแสงธรรม กรุงเทพมหานคร
เมื่อวันที่ ๒๙ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๕๕

สมบัติของพระแท้

วันนี้เป็นวันมหามงคลแก่ชาวพระสงฆ์และพี่น้องทั้งหลาย
ที่มาพร้อมกันในสถานที่นี้ เป็นโอกาสอันดีงามที่พวกเราทั้งหลาย
จะได้สนทนาปราศรัยฟังธรรม ฟังธรรม นำไปประพฤติปฏิบัติ
เป็นเครื่องระลึกให้เป็นสิริมงคลแก่ตัวตลอดไป เพราะนาน ๆ จะได้
มาพบกันสักทีหนึ่ง รวมกันอย่างที่รวมกันวันนี้หาได้ยาก เพราะ
ต่างคนต่างมีหน้าที่การงานยุ่งเหยิงวุ่นวายตลอด ๆ ตั้งแต่ตื่นนอน
จนกระทั่งหลับ ๆ กงจักรของวัฏจักรอันนี้มันหมุนอยู่ภายในจิตใจ
ทั่วโลกดินแดน เพราะฉะนั้นโลกจึงหาความสงบสุขได้ยาก

วันนี้มาทั้งสองภาค ภาคประชาชนและภาคบรรพชิตคือ
นักบวชเรา ได้มีโอกาสสละเวลาลำเวลาที่การงานมาบริจาคตาน
และฟังธรรม ฟังธรรม จึงเป็นโอกาสที่ดีเลิศแล้วเวลานี้ อย่าปล่อยให้
โอกาสนี้เสียไป ให้ต่างคนต่างฟังด้วยความตั้งใจใคร่ต่อการ

ปฏิบัติตามหัวหน้ากัน เราจะปรากฏผลประโยชน์ขึ้นภายในจิตใจ
ของเรา ซึ่งได้มาจากการได้ยินได้ฟัง วันนี้พระสงฆ์ก็มาเป็น
จำนวนมาก ที่อยู่ในป่าก็เยอะ อยู่ในบ้านก็มี อยู่ในป่าก็มี
ตามหลักประเพณีที่เคยเป็นมาแต่ครั้งพุทธกาลว่า อรัญญวาสี
และความวาสี ผู้อยู่ในบ้านใกล้บ้าน ผู้อยู่ในป่า มีทั้งสองภาค
วันนี้มารวมกัน จึงขอให้พากันตั้งอกตั้งใจฟังด้วยดี

การเทศนาว่าการสั่งสอนพระ ผมก็ไม่ค่อยได้สั่งสอนมา
เป็นเวลานาน ยิ่งเริ่มออกช่วยชาติบ้านเมืองนี้แล้ว ประหนึ่งว่า
ไม่ได้สนใจสอนพระเลย สอนแต่ประชาชนทั่วประเทศเขตแดน
จนไม่มีเวลา เวลา กำลังวังชาก็ลดอ่อนถอยลงไปทุกวัน ๆ แล้ว
วันนี้เป็นโอกาสอันดีของท่านทั้งหลาย ซึ่งส่วนมากก็เป็นพระลูก
พระหลาน ไม่ค่อยได้ยินชนบประเพณี ที่ครูบาอาจารย์ทั้งหลาย
ท่านพาดำเนินมาสมัยปัจจุบัน ในวงกรรมฐานเรา จึงเป็นโอกาส
ที่จะได้ชี้แจงให้ท่านทั้งหลายพอทราบได้ไม่มากนักในวันนี้

ชนบประเพณีของพระป่าท่าน นับตั้งแต่ครั้งพระพุทธเจ้า
ลงมา นี่ให้ฟังให้ดีในจุดนี้ ครั้งพระพุทธเจ้าอันเป็นศาสดาเอก
ในโลก ทรงบำเพ็ญพระองค์อยู่ในป่า ตั้งแต่วันเสด็จออกทรงผนวช
บำเพ็ญด้วยความทุกข์ความทรมาณอยู่ในป่าเป็นลำดับลำดับมา
ไม่ปรากฏว่าพระองค์ได้รับความสะดวกสบายในพระกายและพระจิต
มีตั้งแต่การบำเพ็ญสมณธรรมตลอด โดยไม่คำนึงถึงความลำบาก
ลำบาก ซึ่งเคยเป็นมาเกี่ยวข้องกับฆราวาส จะทำให้คิดถึงบ้าน
ถึงเรือนลูกเต้าหลานเหลน พวกบริษัทบริวารเหล่านี้ ท่านถึงจะคิด

ทางพักใจ ๑๕

ท่านก็ไม่ได้หนักแน่น ยิ่งกว่าการคิดเพื่อบำเพ็ญพระองค์ให้ได้
 ตรัสรู้เป็นศาสดาเอกของโลก แล้วสั่งสอนสัตว์โลก จะได้ผล
 ประโยชน์มากยิ่งขึ้นกว่าการที่เราพากันวุ่นวายกับเรื่องที่เคยเป็นมา
 แต่ก่อน ซึ่งเป็นขณะที่เราบำเพ็ญกรรมอยู่นี้ด้วยแล้วจึงไม่สมควร

พระองค์ก็ทรงฟันฝ่าอุปสรรค บำเพ็ญพระองค์ทุกวิถีทาง
 ตามพระนิสัยของสยัมภู ซึ่งจะรู้เองเห็นเอง ไม่ต้องศึกษาปวารณา
 กับผู้หนึ่งผู้ใด พระองค์ก็ทรงบำเพ็ญได้รับความทุกข์ความลำบาก
 นี้สรุปลงจนได้ตรัสรู้เป็นศาสดาเอกของโลกขึ้นมา นี่ท่านตรัสรู้ในป่า
 ต้นเหตุทรงบำเพ็ญในป่า เพราะป่าเป็นที่สงบเงียบ ปราศจาก
 สิ่งรบกวนทั้งหลาย มีแต่การกำจัดปิดสิ่งที่เคยรบกวนอยู่ภายใน
 พระทัยออกโดยลำดับลำดับา จนได้ตรัสรู้ แล้วทรงสั่งสอนบรรดา
 ภิกษุบริษัท จนกลายเป็นสาวกขึ้นมาเป็นลำดับลำดับา

สรุปความที่สอนมาจนกระทั่งถึงบัดนี้ ตั้งแต่ต้นมาเรื่อย ๆ
 ว่า **รุกขมุลเสนาสน์ นิสสัย ปพพชชา ตตถ เต ยาวชีวี
 อุตสาหโ กรณีย** บรรพชาอุปสมบทแล้ว ให้ท่านทั้งหลาย
 ไปเที่ยวอยู่ตามรุกขมุลร่มไม้ ในป่าในเขาตามถ้ำเงื้อมผา ป่าช้า
 ป่ารกชัฏอันเป็นที่กำจัดกิเลสได้ง่ายกว่าป่าธรรมดา หรือที่ธรรมดา
 ทั่ว ๆ ไป ขอให้ท่านทั้งหลายจงทำความอุตสาห์พยายามบำเพ็ญ
 อยู่อย่างนี้ตลอดชีวิตเถิด นี่แปลตามพระโอวาทที่ทรงสั่งสอน
 บรรดาภิกษุทั้งหลายเรื่อยมาตั้งแต่ต้นพุทธกาล จนกระทั่งถึงบัดนี้
 และไม่เคยลดละ ไม่เคยให้ขาดวรรคขาดตอนไปเลย ในบรรดา
 ธรรมที่ทรงแสดงไว้แล้วนี้

วัดป่าศรีธาตวนาย ๑๕

เพราะฉะนั้นเวลาบวชแล้ว ท่านจึงสอนให้ไปอยู่ในป่าในเขา เพราะพระที่บวชแล้วนั้นเป็นผู้เสียสละในสมบัติที่เคยคลุกเคล้ากันมาเป็นเวลานานตั้งแต่วันเกิดมา มีตั้งแต่เรื่องยุ่งเหยิงวุ่นวายกับการบ้านการเรือนสมบัติเงินทองข้าวของ ซึ่งเป็นเครื่องยุ่งเหยิงสำหรับผู้ออกบวช ท่านให้ตัดออกหมด แล้วให้บำเพ็ญอยู่ในสถานที่ดังกล่าวนี้

ป่าคนกับป่าไม้ต่างกัน ป่าคนเป็นที่ยุ่งเหยิงวุ่นวาย ไม่ว่าจะใครก็ตาม แม้แต่พระอยู่ด้วยกันเป็นจำนวนมาก ยังเป็นความกังวลขึ้นมาได้ ไม่ต้องพูดถึงฆราวาสประชาชนญาติโยมเข้ามาเกี่ยวข้องเลย ตั้งแต่พระเราอยู่มาก ๆ ก็ไม่เหมาะสม ต้องทยอยกันออกไปบำเพ็ญในสถานที่ต่าง ๆ ตามแต่อัธยาศัยของท่านผู้ใดจะอยู่ในสถานที่ใด ซึ่งเป็นสถานที่สงบเงียบ ปราศจากสิ่งก่อกวนทางรูป ทางเสียง กลิ่น รส เครื่องสัมผัสประเภทต่าง ๆ ซึ่งส่วนมากมักเป็นภัยทั้งนั้น ให้อยู่โดยลำพัง

คำว่า บำเพ็ญ นั้นคือบำเพ็ญอย่างไร ? นี่แหละเป็นของสำคัญ อยู่ในป่า สัตว์เขาก็อยู่ในป่า ไม่เห็นได้รับความเลิศจะไร ใคร ๆ ก็เคยอยู่ในป่าก็ไม่ได้ได้รับความเลิศจะไร แต่อยู่ในป่าตามพระโอวาทคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้านี้ ทรงให้อยู่บำเพ็ญศีลธรรมภายในตัวเอง คือวิธีการบำเพ็ญนั้น ให้ระมัดระวังสิ่งภายนอก รูป เสียง กลิ่น รส เครื่องสัมผัส ให้ไปหลบซ่อนอยู่ในป่าในเขาอันเป็นทำเลที่เหมาะสม แล้วเจริญสมณธรรม

ทางพักใจ ๑๖

สมณธรรม แปลว่า ธรรมเป็นเครื่องสงบอารมณ์เครื่อง
 ก่อความทั้งหลาย แล้วบำเพ็ญธรรม นี่แหละจุดนี้เป็นจุดสำคัญ
 ที่เราทั้งหลายนักภาวนาจะไม่ค่อยเข้าใจกัน จึงถือโอกาสแสดงให้
 พระลูกพระหลานทั้งหลายฟัง ในฐานะที่หลวงตาได้เคยผ่านมา
 อย่างโชกโชกแล้วในการภาวนา ตามสถานที่และอารมณ์แห่งธรรม
 ที่ได้บำเพ็ญมานี้ พอได้เป็นคติตัวอย่าง ให้เป็นที่ยึดที่เกาะแก่
 ผู้เริ่มบำเพ็ญ

คือการบำเพ็ญจิต ตามธรรมชาติของจิต จะมีแต่ความ
 ยุ่งเหยิงวุ่นวาย มีแต่อารมณ์เกิดขึ้นภายในจิต จากการผลักดันของ
อวิชชาปจฺจยา สงฺขารา เป็นสังขารประเภทต่าง ๆ คือปรุงแต่ง
 เรื่องราวต่าง ๆ ไม่หยุดไม่ยั้ง สัญญา ความจำได้หมายรู้ก็แทรก
 ไปตาม ๆ ก่อตั้งแต่ความกังวลวุ่นวายให้ใจอยู่เสมอ นี่เป็นปกติ
 ของใจ ไม่ว่าจะป็นนักบวชหรือฆราวาส ทีนี้เรามาเป็นนักบวชแล้ว
 เพื่อบำเพ็ญธรรมเข้าสู่ใจ จึงต้อง得有ธรรมเป็นเครื่องกำกับ เพื่อ
 จะระงับความคิดปรุงทั้งหลายเหล่านี้ด้วยบทธธรรม ถ้าระงับเฉย ๆ
 จะระงับไม่ได้ ต้องอาศัยบทธธรรม

เพราะจิตทำหน้าที่อันเดียว ไม่มีงานอื่นใดเข้ามาแทรก
 ในขณะที่ทำหน้าที่อันเดียวอยู่นั้น งานสองเข้ามา ก็เรียกว่า แย่งงาน
 กันแล้ว ต้องให้มีงานอันเดียว คือเราเจริญจิตใจด้วยบทภาวนา
 นี้ผู้ฝึกหัดเบื้องต้นนะ ให้ฝึกหัดภาวนาอบรม มีคำบริกรรมเป็น
 เครื่องกำกับใจอยู่เสมอ เราอย่าปล่อยคำบริกรรม อย่างหนึ่งเห็นว่า
 ไม่ทันการณ์ แล้วหนักเข้าไปกว่านั้นเลยกลายเป็นว่าเห็นว่าครี

วัดป่าศรีธาตาวาย ๑๗

ไปเสีย เราคิดนึกแบบเรียนลัดให้จิตสงบไปเอง ๆ อย่างนี้ดีกว่า
 นี้เป็นความอุตริอันหนึ่งของจิต มันเกิดมาเรื่อย ๆ เพราะมันชอบ
 อุตริชอบทะนงตัว เมื่อธรรมแทรกเข้าไป มันจึงต้องปิด ทั้ง ๆ ที่
 ธรรมเป็นความถูกต้องดีงาม มันยังต้องปิดจนได้ แล้วก็เรียนลัด
 นึกแต่ความรู้เฉย ๆ ๆ ให้สติอยู่กับความรู้ ๆ มันก็ไม่ใช่หลัก
 เป็นเกณฑ์อะไรเลย เพราะสติเปลืองได้ง่าย เมื่อสติเปลืองความรู้
 ก็ถูกกิเลสลากให้เถลไถลไปในที่ต่าง ๆ ตามอารมณ์ที่เคยคิดเคยปรุง
 นั้นแล แล้วก็กลายเป็นกิเลสล้วน ๆ ขึ้นมาแทนที่ที่เราว่าเราภาวนา
 เพราะฉะนั้นเพื่อกำจัดอันนี้ลงไป ให้ได้ผลในการภาวนา
 เท่าที่ควรในเบื้องต้น จึงขอให้ยึดคำบริกรรมไว้ให้ดี คำบริกรรมใน
 กรรมฐาน ๔๐ ห้องนั้น ควรแก่ทั้งสมถธรรมทั้งวิปัสสนาธรรม
 ควรแก่กันได้ทั้งนั้น แล้วแต่ชั้นภูมิของจิตที่จะแยกแยะคำบริกรรม
 หรือกรรมฐาน ๔๐ ซึ่งเคยบริกรรมเป็นสมถธรรมนี้ ให้กระจาย
 เป็นวิปัสสนาธรรมขึ้นได้ ตามขั้นตามภูมิของตน แล้วเราก็
 เปลี่ยนแปลงธรรมเหล่านี้ไปทางวิปัสสนาด้านปัญญาได้

ในเบื้องต้นเราจะยึดอะไร เช่นกรรมฐาน ๔๐ เราจะเอาอะไร
 เช่น พุทโธ ธัมโม สังโฆ หรือ อนุสสติ ๑๐ อสุภะ ๑๐
 อย่างนี้เป็นต้น พุทโธ นี้เรียกว่า อนุสสติ ๑๐ เราจะนึก
 พุทโธก็ได้ ธัมโมก็ได้ สังโฆก็ได้ หรือ อานาปานสติก็ได้
 แล้วให้ตั้งสติด้วยดีกำกับคำบริกรรมนี้ไว้กับจิตตนเอง อย่าถื่องาน
 อื่นงานใดว่าเป็นงานสำคัญยิ่งกว่างานบริกรรม ที่กำกับด้วยสติ
 อย่างเข้มงวดกวดขันนี้ นี้เรียกว่าประกอบความเพียร ยืนเดินนั่งนอน

ทางพักใจ ๑๘

ให้มีคำบริกรรมติดแนบอยู่กับใจตลอดเวลาด้วยสติ นี่สำหรับเรา เป็นนักบวช ซึ่งไม่มีหน้าที่การงานอะไร มีแต่งานของการภาวนา เพื่อความสงบของจิต จึงขอให้ตั้งจิตลงในสมถกรรมนี้ไว้ให้แน่นหนา มั่นคง

เมื่อจิตขั้นนี้มีความกลมกลืนกันกับคำบริกรรมด้วยสติ อย่างแนบแน่นแล้ว สัญญาอารมณ์อื่นใดก็ไม่เข้ามารบกวน คือจิตนี้จะไม่ถูกผลักดันออกไปให้คิดให้ปรุง เพราะคำบริกรรมบีบบังคับเอาไว้ นี่แหละที่ว่าจิตทำหน้าที่เดียว เวลากำลังพุทโธ ๆ นี้ งานอื่นเข้ามาแทรกไม่ได้ ถ้าเราปล่อยพุทโธนี้ งานอื่นแทรกทันที ๆ จึงต้องปิดงานอื่นไว้ด้วยการป้องกันกับพุทโธ มีสติเป็นเครื่องกำกับให้ทำอยู่อย่างนี้ ให้จริงให้จังกับงานของตน อย่าหละหละโลเล การบำเพ็ญต้องเป็นอย่างนั้น

จากนั้นเมื่อปฏิบัติตามนี้แล้วจะไม่เป็นอื่น จิตจะต้องหยั่งเข้าสู่ความสงบ แม้จะไม่สงบอย่างแน่วแน่ ดังที่ว่าจิตรวม ๆ ก็ตาม แต่จิตจะสงบอยู่กับคำบริกรรม ไม่สร้างอารมณ์อะไรขึ้นมาภายในใจ แล้วก็ไม่ต้องกังวล เมื่อได้บำเพ็ญอยู่นี้สม่ำเสมอ คำบริกรรมกับจิตและสติเกี่ยวพันกันตลอดเวลา นี่ชื่อว่าเราบำรุงรักษาจิตใจของเรา ด้วยบทภาวนาอันถูกต้องดั่งงามตลอดมาและจะตลอดไป แล้วให้ทำอย่างนี้ เมื่อจิตได้บำเพ็ญอย่างนี้สม่ำเสมอแล้ว ความสงบของใจจะเริ่มมีพื้นฐานขึ้นมาที่ใจของเรา จะเป็นความสงบ เป็นพื้นฐานยืดยาวไป ๆ พื้นฐานแห่งความสงบนี้ จะมีความแน่นหนามั่นคงขึ้นไป ๆ กลายเป็นสมาธิคือความแน่นหนามั่นคงในฐานของจิต

วัดป่าศรีธาตาวาย ๑๙

เบื้องต้นสงบเป็นครั้ง ๆ และเบื้องต้นจริง ๆ ก็อาศัยอยู่กับ
คำบริกรรม พอคำบริกรรมสมควรแก่การที่จิตจะสงบเข้ามาเป็น
ครั้งเป็นคราวแล้ว จิตจะสงบให้ตัวเองนั้นแลเห็น เมื่อสงบเข้าไป
หลายครั้งหลายหน จิตจะสร้างพลังขึ้นมาจากความสงบนั้นทุกครั้ง ๆ
พลังที่เกิดขึ้นจากความสงบนี้ จะหนุนใจให้เป็นสมาธิขึ้นมา ที่นี้
สมาธิก็ตั้งมั่นขึ้นมา ๆ จากความสงบแล้วสงบเล่าหลายครั้งหลายหน
และสร้างฐานแห่งสมาธิขึ้นมา ๆ เรื่อย ๆ ใจกลายเป็นสมาธิขึ้นมา

คำว่าสมาธิ กับความสงบนั้นต่างกันในภาคปฏิบัติ คือ
ความสงบ เราภาวนาอย่างนี้จิตก็เข้าสู่ความสงบ เมื่อเข้าสู่ความ
สงบได้หลายครั้งหลายหน แล้วก็สร้างฐานแห่งสมาธิขึ้นภายใน
ตัวเองเป็นลำดับลำดับ จนกระทั่งจิตแน่วหนามั่นคงขึ้นเป็นสมาธิ
นี้จิตมั่นคงเรียกว่าสมาธิ มั่นคงในขั้นของสมาธิ พอจิตมีความสงบ
แล้วก็เข้าเป็นสมาธิ เรื่องสัญญาอารมณ์ทั้งหลายที่เคยก่อควน
ตลอดเวลานั้นจะระงับดับตัวไปเอง เช่นอยากคิดถึงรูปถึงเสียง
กลิ่น รส เครื่องสัมผัส ความอยากคิดเหล่านี้ จะระงับตัวลงไป
ด้วยอำนาจแห่งความสงบบีบบังคับมันไว้ เหมือนหินทับหญ้า
ครั้นต่อไปนี้เปิดหินออก คือให้ปัญญาก้าวเดิน

จากนั้นเราก็พิจารณาทางด้านปัญญา ปัญญาที่ต้องถือ
ฐานของเราที่พระพุทธเจ้าประทานให้แล้วตั้งแต่เบื้องต้น ดังที่เรา
บวชแล้วได้รับมาทุก ๆ ราย ขึ้นต้นตั้งแต่ **เกสา โลมา นขา
ทันตา ตโจ** ทำไมท่านจึงให้กรรมฐานเพียง ๕ เท่านั้น นี่เป็น
หลักใหญ่ของร่างกายของเรา ที่เรียกว่า ภูเขากูเรา ภูเขานั้นเป็น

ทางพักใจ ๒๐

เรื่องของเขา ภูเราคือเป็นเรื่องราวถือตัวของเรา เขาถือตัวของเขา
 ต่างเป็นภูเขากฎเราซึ่งเป็นที่ยึดถือของจิตใจอย่างแน่นแฟ้นตลอดมา
 ที่นี้ท่านจึงเปิดธรรมให้เข้าคลี่คลายสิ่งเหล่านี้ด้วยดี ให้เห็นตาม
 หลักความเป็นจริง ที่กิเลสหรือโลกได้ยึดได้ถือมันขึ้นมา แล้วก็
 สร้างความทุกข์เฟอลนตนเองมาโดยลำดับ บัดนี้คลี่คลายด้วย
 กรรมฐาน ๕ ข้อก่อน **เกสา โลมา นขา ทันตา ตใจ** ท่าน
 ผู้เรียนแล้วทราบ เกสาแปลว่าผม ขน เล็บ ฟัน หนัง พอไปถึง
 หนังแล้วเท่านั้นท่านหยุด ถ้าจะว่ามีเวลาเพียงเล็กน้อยแล้ว
 พิจารณาต่อไปหรือสอนต่อไปก็ถูก แต่หลักใหญ่ท่านสอน ๕
 กรรมฐานนี้เป็นสำคัญมาก ตั้งลงไปนี้จะแล้วจะค่อยกระจายทั่วถึง
 กันไปเองในสกลกายทั้งเขาทั้งเรา ด้วยการพิจารณาอยู่ไม่หยุด
 ไม่ถอยโดยทางปัญญา

เกสาพิจารณา ผมเกิดมาจากไหน เกิดมาจากแดนสวรรค์
 แดนไหน ที่ว่าสะอาดสะอาดอันเกินโลกเกินสงสารไปคือแดนสวรรค์
 แดนไหน ผมมันก็เกิดขึ้นมาจากหัวอยู่ในตัวของเรา หัวนี้มันมี
 ความสะอาดสะอาดมาจากไหน หนังหุ้มห่อไว้ หนังสะอาดที่
 ตรงไหน ผมเกิดขึ้นมาจากหนังแท้ๆ ทำไมจึงว่าเป็นของสวยของงาม
 ถ้าว่าเป็นของสวยของงาม ตกแต่งมันไปหาอะไร นี่มันก็ขัดแย้ง
 กันระหว่างเหตุกับผล ถ้าว่ามันสวยงามแล้วตกแต่งหาอะไร ?
 นี่ตกแต่งกันทั่วฟ้าดินแดนทุกแห่งทุกหน นี่ก็คือมันไม่สวยไม่งาม
 ผมเกิดมาจากสถานที่ที่สกปรกได้แก่หนัง แล้วหนังนี้หุ้มห่ออะไร
 เข้าพิจารณา นี่แหละเรื่องปัญญา จะกระจายเข้าไป ๗ หนังมัน

วัดป่าศรีธาตาวาย ๒๑

สกปรกหรือสะอาด ดูซิ ผิวหนังบาง ๆ ก็ว่าสะอาด มันสะอาด
อะไร ชี้เหนือชี้โคลพอกมันอยู่ในหนังบาง ๆ เขาเรียกว่าหนังกำพร้า
หนังกำพร้าก็มีชี้เหนือชี้โคลติดอยู่ในนั้น มันสะอาดที่
ตรงไหน ผมเกิดขึ้นที่นั่นเอาความสะอาดมาจากไหน หนังนี้จะ
เอาความสะอาดมาจากไหน มันก็วิ่งเข้าถึงกะโหลกศีรษะ ทั่ว
ร่างกายเรา ภายในร่างกายมีแต่ส้วมแต่ถ่านเต็มไปหมด ใน
ร่างกายไม่มีตรงไหนว่าสะอาดเลย ที่พอดูได้ก็คือเอาหนังห่อเอาไว้
เท่านั้นเอง คนทั้งคนทั้งสัตว์เอาหนังห่อเอาไว้ประดับประดาตกแต่ง
เช่น หมา สัตว์ต่าง ๆ ก็มีขนเป็นเครื่องประดับ ถ้าไม่มีขนมัน
ก็เอาผิวหนังของมันว่าสวยงามเป็นเครื่องประดับ และเป็น
เครื่องปกปิดภัยกับสิ่งสัมผัสทั้งหลาย

แล้วที่นี้ดูหนังเป็นยังไง ดูรอบตัว หนังนี้มีรอบตัว หากห่อ
อะไรเอาไว้ ห่อสิ่งสกปรกโสมนมไว้ทั้งหมด ในร่างกายนี้มีตั้งแต่
เรื่องความสกปรกโสมนมเต็มตัวของเราทั้งหญิงทั้งชาย ทั้งสัตว์
ทั้งบุคคล แต่ไม่มีใครมอง มองตั้งแต่ผิวหนังบาง ๆ แล้วห่อเป็น
บ้ำกัน โลกจึงมีตั้งแต่ความทุกข์ความทรมาน เพราะไม่มองตาม
ความสัตย์ความจริง พระพุทธเจ้าสอนให้มองตามความจริง
ดูเข้าไปถึงหนังแล้วท่านหยุด

ที่นี้เวลาเราใช้ทางด้านปัญญาออกพิจารณาแล้ว เพียงแต่
หนังยังไม่แล้ว ดูเนื้อดูเอ็นดูกระดูก ดูตับไตได้พุงอาหารใหม่
อาหารเก่า ดูให้ทั่วถึง มันเป็นอย่างไร มีตั้งแต่ป่าช้าของสกปรก
โสมนมเต็มเนื้อเต็มตัว ที่โลกอยู่ได้นี้ อยู่ได้เพียงหนังกำพร้าเท่านั้น

ทางพักใจ ๒๒

หุ้มห่อเอาไว้บ้าง ๆ ที่นี้เราถลกหนังกำพร้าออกมา ถลกหนัง
กำพร้าออกมานั้น มารวมกันแล้วมันจะได้ก้อนหนึ่งเท่ากำปั้นใหม่
หนังกำพร้าบาง ๆ ที่หลกตาสัตว์โลกอยู่เวลานี้ ถลกออกมาแล้ว
ก็ได้บ้าง ๆ นิดหนึ่ง มารวมกันแล้วเป็นก้อนเท่ากำปั้นก็ไม่ได้
นอกนั้นมีแต่ซากอสุภะเต็มเนื้อเต็มตัวทั้งหญิงทั้งชาย นี่คือการ
พิจารณาตามหลักความจริง

วันนี้จะสอนอรรถธรรมตามหลักความจริง ที่จะรู้ถอนตน
ให้พ้นจากทุกข์ สมชื่อสมนามว่าเราเป็นนักบวชพิจารณาอย่างนี้
แล้วเข้าไปตามอวัยวะต่าง ๆ ที่นี้จิตใจมีจิตนิสัยชอบในแง่ใด
มุมใดของกรรมฐานทั้งหมดที่เต็มอยู่ในตัวของเรา กรรมฐาน แปลว่า
ที่ตั้งแห่งงาน ให้ท่านทั้งหลายทราบเสียว่า กรรมฐาน ๆ ฐาน
ก็คือที่ตั้ง กรรม ก็แปลว่างาน เป็นฐานที่ตั้งแห่งงานอันเหมาะสม
อย่างยิ่งสำหรับผู้บำเพ็ญธรรม ท่านจึงเรียกว่า กรรมฐาน ๆ

เราพิจารณาสิ่งเหล่านี้กระจายทั่วร่างกาย การพิจารณานี้
พิจารณาแล้วพิจารณาเล่า พักไปเป็นระยะ ๆ เมื่อจิตค่อยเข้าใจ ๆ
และเห็นดีเห็นชอบเมื่อยล้าในการพิจารณาคือคลายสิ่งเหล่านี้แล้ว
ถอนจิตเข้ามาสู่สมาธิคือความพักสงบ เรียกว่าพักงาน พัก
อารมณ์ให้สงบ ในขณะที่จิตสงบนั้นอย่าไปยุ่งกับเรื่องปัญญาขั้นใด
ตอนใดทั้งหมด ให้ตั้งหน้าตั้งตาทำจิตให้มีความสงบเย็น ความ
สงบของจิตเพียงขั้นสมาธิก็อยู่ดีกินดีสบายแล้ว คือมีอารมณ์อันเดียว
มีแต่ความรู้แน่ อารมณ์อื่นใดไม่เข้ามาเจือปน ท่านเรียกว่าจิต
พักสงบ พอได้ความสงบพอกำลังของตัวเองแล้ว ก็เทียบเหมือน

วัดป่าศรีธาดาวาย ๒๓

กับเราตื่นนอน นอนหลับเวลาตื่นขึ้นมาแล้วกระปรีกระเป่า
มีกำลังวังชา

จิตของเราเมื่อถอนออกมาจากความสงบแล้ว ก็มีความ
ชื่นบานธรรมชาติภายในตัวเอง แล้วก้าวออกทางด้านปัญญาอีก
ด้วยสติทั้งนั้นนะ คำว่าสตินี้จะปราศจากหรือจะพรากไปไม่ได้
ต้องมีสติเป็นพื้นฐานสำคัญทั้งสมถะและวิปัสสนา จากนั้นก็
พิจารณา พิจารณาอันแก่นั่นแหละ จิตมันติดของเก่า เกสา
โลมา นขา ทันตา ตใจ อวัยวะมีอาการ ๓๒ พิจารณาอันใด
ที่เราติดใจกับสิ่งใด พิจารณาสິงนั้นแล้วมันจะถูกลาม ๆ เหมือนไฟ
ได้เชื้อ เข้าไปหากองอสุภะอสุภัง ให้เห็นโทษเห็นภัยของมัน
ซึ่งไม่ใช่เป็นสิ่งที่น่ารักน่าสงวน มันก็ค่อยปล่อยวางอุปาทานความ
ยึดมั่นถือมั่นออกไป จากความรู้ความเห็น ที่ว่ามันไม่สะอาด
ไม่สวยไม่งามนั่นแหละ จากนั้นก็เกิดความเบื่อหน่ายต่อสิ่งเหล่านี้
ที่เราอดเรารัดอยู่ด้วยอุปาทานของเราตลอดมา มันจะคลี่คลาย
ออกไปด้วยปัญญาเป็นผู้เปิดทางให้ ๆ

นี่วิธีการแห่งการพิจารณาภาวนา อย่าปล่อยวาง ลูกลาน
ทั้งหลายให้ยึดเอาไว้ หลวงตานี้ได้เคยดำเนินมาแล้วอย่างซิกโซน
จึงพูดไม่มีสะทสะท้าน ในเวทีนักต่อสู้ ระหว่างกิเลสกับธรรม
ฟาดพัดกันคือบนหัวใจ นี่เรียกว่าเวทีที่หนึ่ง ร่างกายของเราเป็น
เวทีที่สอง ย่อมได้รับความกระทบกระเทือนเหมือนกัน ทางใจก็
ทำหน้าที่การงาน ทางร่างกายก็รับ เช่น นั่งนานนี้กายก็รับภาระ
ยืนนานเดินนานกายรับภาระ ภาระเหล่านี้ก็สะท้อนย้อนกลับมาให้

ทางพักใจ ๒๔

เป็นทุกข์แก่ร่างกายอยู่โดยดี นี่เวลาพิจารณาให้พิจารณาอย่างนั้น

วันนี้จะพูดมากกว่านี้ไม่ได้ พูดให้พระลูกพระหลาน
ทั้งหลายฟังตามที่พอจะเป็นคติตัวอย่าง การพิจารณาร่างกายนี้
เอาให้หนักนะ **อสุภะอสุภัง ทุกขัง อนตตา** ป่าช้าผีดิบ ให้ถือ
ตัวเองนี่คือป่าช้าผีดิบ เดินไปแม้ที่สุดก้าวเข้าไปบิณฑบาตก็คือ
ป่าช้าผีดิบก้าวเข้าไปบิณฑบาตนั่นเอง นั่งนอนมีแต่ป่าช้าผีดิบ
เปลี่ยนแปลงอาการของป่าช้าผีดิบ ๆ ตลอดเวลา ด้วยสติด้วยปัญญา
อยู่เสมอ แล้วจิตใจของเราจะค่อยคลี่คลายออกมา ๆ จากความ
ยึดมั่นถือมั่น จากนั้นสติปัญญาก็คล่องแคล่วไปเรื่อย ๆ การพิจารณา
ร่างกายนี้จะคล่องตัวไปโดยลำดับ ถ้าทำด้วยความมีสติตั้งด้วย
ความตั้งอกตั้งใจจริง ๆ แล้วจะไม่นอกเหนือจากนี้ไปเลย แล้วที่นี้
เรื่องปัญญาจะค่อย ๆ คล่องตัว

การพิจารณาอสุภะอสุภังในร่างกาย ที่แรกก็ยึดเอา
เนือยเนาย เห็นบ้างไม่เห็นบ้าง รู้บ้างไม่รู้บ้าง ครั้นเราพิจารณ
นานเข้า ๆ ด้วยความตั้งอกตั้งใจ สิ่งเหล่านี้จะแจ่มแจ้งขึ้น ไม่ว่าจะ
เห็นอาการใดในร่างกาย จะมีความแจ่มขาวดาวกระจ่างขึ้นมา
หายสงสัยขึ้นมาเป็นลำดับลำดับ จนกระทั่งคล่องตัว เวลา
พิจารณาร่างกายเป็นความคล่องตัวด้วยปัญญาแล้วนี้จะรวดเร็ว
มากทีเดียว พิจารณาร่างกายไม่ว่าเห็นหญิงเห็นชายเห็นสัตว์
เห็นบุคคลใดก็ตาม ปัญญาที่มีความคล่องตัวด้วยการพิจารณา
แล้วนี้ มองไปแพลิบอย่างนี้ เราเคยเด่นอย่างไร มองเห็น
ภายนอกก็เด่นอย่างนั้น

วัดป่าศรีธาตวนาย ๒๕

เราเดินทางมองไปมีแต่ร่างกระดูกในร่างกายของเรา หรือมองไปเห็นแต่เนื้อแดงโร้ภายในร่างกาย แล้วเห็นคนอื่นสัตว์อื่นมันก็เป็นแบบเดียวกัน พอมองเห็นพับ มันจะแสดงความเคยชินของใจขึ้นต่อภาพข้างหน้าที่เราเห็นนั้น ว่าเป็นกระดูกทั้งร่างหนึ่ง เป็นเนื้อแดงโร้ไปหมด และเป็นซากอสุภไปหมดเลยหนึ่ง แล้วที่นี้เวลามองไปที่ไหน มองไปมันก็เป็นแบบเดียวกันนั้น ๆ นี่คือการชำนาญของทางด้านปัญญา พิจารณานี้ให้คล่องแคล่วว่องไว ว่องไวจนกระทั่งถึงจิตนี้ขาด ถอนอุปาทานความยึดมั่นถือมั่นจากร่างกาย เรียกว่ากามราคะ ถอนขาดสะบั้นไปในขั้นที่พิจารณาคล่องตัวแล้ว **อสุภะอสุภัง ทุกขัง อนิจจัง อนตตา** มารวมอยู่ภายในจิต

จิตรู้แจ้งเห็นจริงจากนี้แล้วปล่อยวางอสุภะอสุภังภายนอกทั้งหมด แล้วก็รู้เท่าตัวเองว่าเป็นผู้ไปปรุงไปแต่งไปยึดไปหมายไปสำคัญนั้นว่าสวย อันนี้ว่างาม อันนั้นไม่สวยไม่งาม ความจริงก็คือเรื่องของใจไปปรุงไปแต่ง เมื่อทราบภายในใจว่าตัวนี้เป็นตัวจอมปลอม แหวกออกไปจากนี้ แต่งออกไปจากนี้ ไปเป็นสุภะอสุภะอสุภัง ก็ไปจากหัวใจ เมื่อใจลื่นสิ่งเหล่านั้น อสุภะอสุภังทั้งหลายเข้ามาสู่ใจ ว่าใจเป็นผู้เป็นอย่างนั้นเสียเองแล้วก็ปล่อยวางสุภะอสุภะภายนอกให้หมด เหลือแต่อสุภะภายในที่ใจปรุงแต่งหลอกตัวเอง มารู้ตรงนี้ว่าใจนี้หลอกตัวเอง นี้เรียกว่าปัญญารับรู้ชำนาญ

ทางพักใจ ๒๖

ที่นี้เมื่อเวลาเข้ามาถึงนี้ ก็มาเห็นโทษของอสุภะอสุภัง ซึ่ง เป็นเรื่องของจิตกลืนไว้เสียเอง สิ่งเหล่านั้นเป็นแต่เพียงภาพ เรียกว่าภาพเพื่อฝึกหัดสติปัญญาของเรา เมื่อเรายังปล่อยวางไม่ได้ ภาพอันนั้นก็เป็นที่ทางเดินของปัญญาเราอยู่โดยดี เมื่อมันปล่อยแล้ว เมื่อจิตรวมอสุภะอสุภังเข้ามาสู่ใจ ใจเป็นเจ้าของ ใจเป็นผู้กลืน เอาสิ่งเหล่านั้น ใจเป็นผู้วาดภาพหลอกตนเอง มาเห็นโทษของใจ เป็นผู้วาดภาพแล้ว ใจก็ปล่อยจากอสุภะอสุภังทั้งหลายภายนอก เข้ามาสู่อสุภะภายในอย่างเดียว แล้วตั้งอสุภะภายในตัวหลอก เก่ง ๆ นี้ขึ้นมาฝึกซ้อมกันเป็นความชำนาญชำนาญละเอียดลออ สุดทำยออสุภะอสุภังภายในนี้ ก็ค่อยเสื่อมไปหมดไปเร็วขึ้น ตั้งขึ้น ไม่นานก็ดับไป ตั้งขึ้นเป็นภาพอสุภะอสุภังภายในใจแล้วดับลง ๆ สุดทำยอก็แยบ ๆ ๆ เหมือนแสงหิ่งห้อย นี่แหละเรียกว่าการฝึกซ้อม ตนในชั้นพิจารณากามราคะอสุภะอสุภัง ให้พิจารณากันอย่างนั้นนะ

มันจะรู้เองว่า การตัดขาดจากกิเลสตัณหาจะมาตัดขาดที่ ใจที่รู้ตัวเอง ๆ เพราะนักโทษอยู่ที่นี้ เวลามันจับนี้ไม่ได้ มันก็ไป เห็นว่าเป็นโทษอยู่ข้างนอกเป็นคุณอยู่ข้างนอก พอพิจารณา ชัดเจนแล้วมันก็รวมเข้ามาสู่ใจซึ่งเป็นตัวสำคัญ ตัวจอมปลอมไป หลอกดวงตัวเอง หลอกไปภายนอกกว่า อันนั้นสวยอันนี้งามไม่สวย ไม่งาม พอเข้าใจจริง ๆ แล้ว มันมารวมเข้ามาสู่ใจดวงเดียว ใจ เป็นผู้โง่หึก เห็นโทษของใจปล่อยวางอสุภะอสุภังภายนอกไปหมด เหลือแต่ธรรมชาติอันนี้ แล้วที่นี้ก็ฝึก ฝึกซ้อมภาพที่อสุภะอสุภัง ภายในใจที่ตั้งขึ้นมาแล้วดับไป ๆ ตั้งขึ้นมาไม่นานก็ค่อยหมดไป ๆ

วัดป่าศรีธาตาวาย ๒๗

แล้วใจก็ลงไปหมด ตั้งขึ้นมาที่ไรเสื้อลงไปสูญลงไป ลงไปอยู่กับใจ ๆ มันก็รู้ชัด ๆ จากนั้นภาพเหล่านี้ก็ไม่มี แล้วเป็นความว่างเปล่าขึ้นมาภายในจิตใจ นี่คือการพิจารณาเรื่องการดำเนินเพื่อความพ้นทุกข์ ขอให้ดำเนินอย่างนี้ นี่พูดเพียงคร่าว ๆ พูดเพียงพอประมาณไม่ให้มากนัก

การพิจารณาเรื่องอสุภะอสุภัง สำหรับนักบวชเราต้องเอาให้หนัก ไม่หนักไม่ได้ ไปไม่รอดนะ ตาย ใครไปที่ไหน ไปติดอันนี้แหละ มันพลิกเป็นสุภะทั้งนั้นแหละ ไปเดินกรรมฐานอยู่ในป่าในเขา ไปเห็นผู้หญิงอยู่ในป่าในเขา มันก็ไปรักผู้หญิงอยู่ในป่าในเขาว่าสวยงาม ผู้หญิงในป่ากับผู้หญิงในบ้านมันก็อันเดียวกันหนังห่อกระดูกเหมือนกัน มันสวยงามที่ไหน นี่เอาธรรมพัดเข้าตรงนั้น แล้วเข้าไปอยู่ในป่ามันก็ไปหลงผู้หญิงในป่า อยู่ในบ้านก็หลงในบ้าน มันบ้าหลงบ้าติดทั้งสอง พิจารณาอันนี้ฟาดขาดสะบั้นไปเลย อยู่ไหนสบายหมด

นี่แหละเรื่องการบำเพ็ญธรรมให้เห็นประจักษ์ ผลของธรรมพระพุทธเจ้าที่ทรงสั่งสอนแล้ว สอนเพื่อมรรคเพื่อผล ไม่ได้สอนเพื่อให้ม่งาย ไม่ได้สอนแบบเป็นตุ๊กตาเครื่องเล่นของเด็กนะ สอนจริง ๆ นี่การดำเนินทางด้านจิตใจ จะให้เป็นมรรคเป็นผลจากการภาวนาจริง ๆ สมนามพระธรรมของพระพุทธเจ้าว่าตรัสไว้ชอบแล้ว ชอบอย่างนี้ ใครพิจารณาอย่างไร ต้องเห็นผลประจักษ์ไปอย่างนี้ นี่เรื่องของจิตที่มีความชำนาญชำนาญไปอย่างนี้

ทางพักใจ ๒๘

จากนั้นก็หมด เรื่องร่างกายทั้งเขาทั้งเราหมดภายในความ
รู้สึกคือใจ จะไม่มีอะไร จะมีแต่นามธรรม เวทนา สัญญา สังขาร
วิญญาณ ที่เกิดกับกายกับใจ มันแทรกกันอยู่ในเวลานั้น ร่างกาย
ปล่อยได้แล้ว รูปปล่อยได้แล้ว เวทนาที่อยู่กับกายมันก็ค่อยเริ่ม
รู้เรื่องกันไป สัญญา สังขาร วิญญาณที่นี้รวมเข้าไปอยู่กับจิต
เป็นอาการของจิตทั้งนั้น ท่านจึงเรียกว่าขันธ แปลว่ากองแปลว่า
หมวด มันออกจากใจดวงเดียว ใจดวงนี้บรรจุวิชาไว้ฉันไม่มี
ใครทราบนะ นี่แหละตัวรังใหญ่แห่งภพชาติอยู่ที่ **อวิชชาปัจจุยา**
ถ้าเราไม่เปิดอันนี้เข้าไปเราจะไม่เห็นตัวใหญ่ของมัน

นี่แหละการพิจารณากรรมฐาน จึงเปิดออกไปเรื่อยอย่างนี้
แหละ ตั้งแต่รูปกายนี้ปิดมิดชิดเลย ไม่ให้เห็นอะไรทั้งนั้น ให้เห็น
แต่กงจักรเป็นดอกบัว ๆ พอเปิดออกให้เห็นกงจักรเป็นกงจักร
ดอกบัวเป็นดอกบัว แล้วก็เข้าสู่ความละเอียด นามธรรม เวทนา
สัญญา สังขาร วิญญาณ พิจารณาสิ่งเหล่านี้มีเกิดมีดับ ด้วย
สติปัญญาที่ทันสมัยตลอดเวลา เกิดดับพร้อม ๆ ไม่ยึดไม่ถือ
แล้วตามด้อนเข้าไปว่า มันเกิดมาจากไหน ทั้งดีทั้งชั่ว แล้วป่องขึ้น
แล้วดับไป ๆ ป่องจากจิตดับลงไปที่จิต พิจารณาตามด้อนกันเข้าไป
แล้วสุดท้ายมันก็ไปหาจิต

คือจิตในขั้นนี้นะ จะเป็นจิตที่สว่างใส ประหนึ่งว่าเป็นจิต
ที่เลิศเลอ สำหรับผู้ที่ยังไม่เข้าใจ จะเห็นจิตขั้นนี้เป็นจิตที่
แปลกประหลาดอัศจรรย์อยู่อย่างมากที่สุดทีเดียว นี่แหละคือจิตอวิชชา
หลงสัตว์ ถึงธรรมขั้นนี้แล้วจะรู้ทันที พอถึงนี้แล้วจิตจะเพลินอยู่

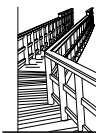

ในความสว่างไสวอัศจรรย์ แล้วพิจารณาความเกิดความดับของจิต
ได้แก่สังขาร วิญญาณ รับทราบอะไรดับไป ๆ เกิดที่จิตดับที่จิต
อะไรมาสัมผัส จิตรับรู้ ๆ ดับที่จิต พิจารณาตามต่อนเข้าไป
จนกระทั่งถึงใจ นั่นแหละใจแท้ คำว่าใจนั้น นั่นแหละคือรังแห่ง
อวิชชาอยู่ที่นั่น มันครอบไว้หมด มันส่งรัศมีออกมาเป็นความ
สว่างกระจ่างแจ้ง มองไปที่ไหน ๆ นี้สว่างกระจ่างแจ้งอัศจรรย์
ไปหมด นี่แหละอวิชชา ภาพอวิชชาหลอกสัตว์โลก

ถ้าเราไม่เคยรู้เคยเห็นก็ว่า เราได้พบของอัศจรรย์แล้ว
แต่เวลาผ่านไปไปแล้ว พอเข้าถึงจิตจริง ๆ แล้ว หมด ที่มันจะ
ขาดสะบั้นออกจากกันจริง ๆ ระหว่างวิมุตติกับสมมุตินี้ก็ถือว่า
จะต้องได้เข้าถึงจิต จิตนี้เป็นตัวภัย จิตนี้เป็นตัวโทษ จิตนี้เป็น
มหาภัย สติปัญญาจ่อเข้าตรมมหาภัยนั้นขาดสะบั้นออกไปตรงนั้น
เมื่อจิตควรแก่การทำลายแล้วจะเป็นอย่างนี้ พอถึงขั้นนี้แล้ว จิตที่
อัศจรรย์นี้แตกกระจายออกไป กลายเป็นกองขี้ควายขึ้นมากองหนึ่ง
เท่านั้น ในความรู้ลึกของเราขั้นแรก

ครั้นเวลาขั้นหลุดพ้นไปจากนี้แล้ว เป็นความสว่างขึ้นมา
เรียกว่าความสว่างอันนั้นเป็นความสว่างของวิมุตติหลุดพ้น พุด
ง่าย ๆ ว่าเป็นความสว่างของพระนิพพาน มาดูกองขี้ควายซึ่งเป็น
ความสว่างของ **อวิชชาปุจฺจยา สงฺขารา** มันจึงได้เห็นโทษกัน
อย่างชัดเจน แต่เวลานั้นอวิชชาที่เรายังไม่เห็น มันก็อัศจรรย์
หลอกเราอยู่จนได้ นี่แหละกษัตริย์วิภูจักร คือ **อวิชชาปุจฺจยา**
หลอกลวงสัตว์โลก อันนั้นก็ดี อันนี้ก็ดี เห็นอะไรดีมาเรื่อย ๆ

ทางพักใจ ๓๐

จนกระทั่งเข้ามาถึงจิตอวิชชาแท้ นี่แหละมันหลอกได้อย่าง
แยบยลมากนะ ผู้ปฏิบัติหลง ถ้าไม่มีผู้แนะผู้บอกไว้ก่อนแล้วต้อง
ไปติดอันนี้เสียก่อน ลูบ ๆ คลำ ๆ เพลินอยู่กับความสุขความสบาย
ของตัวเอง และความสว่างกระจ่างแจ้งภายในจิต ที่มีอวิชชา
ปลอมตัวนี้ไปไม่รู้เนื้อรู้ตัว

ถ้ามีผู้แนะนำสั่งสอนแล้วมันก็รู้ อ้อ ไปถึงจุดนี้แล้ว นี่แหละ
มันก็จับจุดนี้แล้วว่าเป็นมหาโจร ชัดเข้าไปมหาโจรนี้แล้วพังทลาย
กลายเป็นกองขี้ควายขึ้นมาต่อหน้าต่อตาของวิมุตติหลุดพ้น พอถึง
ขั้นวิมุตติหลุดพ้น ความสว่างของวิมุตติหลุดพ้นเป็นอย่างไร กับ
ความสว่างของอวิชชาซึ่งเป็นกองขี้ควาย มันเทียบกันได้อย่างไร
นี่แหละนักปฏิบัติ พิจารณาให้เห็นอย่างนี้ผู้ปฏิบัติ

การปฏิบัติที่เราไม่ได้มาพูดแบบลูบ ๆ คลำ ๆ นะ เราพูด
มาจากความประพฤติปฏิบัติของเรา ทางเหตุเอาอย่างเต็มเหนี่ยว
เอาสละเป็นสละตายเข้าว่า การพิจารณาเรื่องเหล่านี้ นี่พูดเพียง
ย่นย่อให้พระลูกพระหลานทั้งหลายฟัง แต่เวลามันพืดกันอยู่บน
เวทีนั้นเป็นเวลาที่ปี มีตั้งแต่เรื่องนี้ย่ำแล้วย่ำเล่า เหมือนเขาคราด
เขาไถนานั้นแหละ คราดไปคราดมาไถไปไถมา จนมูลคราด
มูลไถแตกกระจัดกระจายละเอียดลอบแล้วควรแก่การปักดำ เป็น
ขั้น ๆ ขึ้นไปมันก็รู้เองภายในจิตใจ ที่นี้เมื่อเวลาเสร็จเรียบร้อยแล้ว
เรื่องการพิจารณานั้นพิจารณานี้มันก็หมด เพราะพิจารณาเพื่อรู้
เพื่อเห็น เมื่อรู้เห็นเต็มหัวใจ ละไปหมดแล้ว พิจารณาหาอะไร
มันก็รู้เอง

วัดป่าศรีธาดาวาย ๓๑

นี่แหละธรรมชาติของพระพุทธเจ้า เป็นธรรมชาติที่ทรงไว้ซึ่ง
มรรคผลนิพพาน เป็น อกาลิโก ตลอดมา ขอให้เป็นผู้ปฏิบัติตามเถิด
ถ้าไม่มีผู้ปฏิบัติ แบกตั้งแต่คัมภีร์ไบเบิล ไม่ว่าท่านว่าเราแบก
ด้วยกันนั้นแหละ เรียนอะไรก็เรียนตั้งแต่บาปบุญนรกสวรรค์ จน
กระทั่งถึงพรหมโลกนิพพาน มันก็แบกความสงสัยไปถึงนิพพาน
เรียนถึงนิพพานแล้ว เอ๊ะ! นิพพานมีหรือไม่มีนะ ถ้ายังดีอยู่ก็
นิพพานมีหรือไม่มีนะ ถ้าเลวกว่านั้นก็นิพพานไม่มี บาปบุญนรก
สวรรค์ไม่มี ลบไปหมด นี่คือนิเสธต้นหามันเหยียบย่ำทำลาย
สัตวโลก เฉพาะอย่างยิ่งผู้ปฏิบัติเราอย่าให้มันเหยียบย่ำทำลายได้
ฟาดมันแตกกระจัดกระจายออกไป ครองนิพพานขึ้นภายในจิต
นี่แหละการปฏิบัติธรรม ให้ท่านทั้งหลายจำเอาไว้

อย่าไปยุ่งเหยิงวุ่นวายกับสิ่งภายนอก มันมีแต่กองมูตร
กองคูถ มีแต่ฝุ่นแต่ไฟ ให้หมุนใจเข้าสู่สติปัญญา กับการภาวนา
ของเรา เริ่มแต่คำบริกรรมขึ้นไป การพิจารณาทางด้านปัญญา
ขอให้พิจารณาเป็นวรรคเป็นตอนดังที่กล่าวแล้วนี้ ถึงเวลาพัก
สมาธิให้พัก จิตถึงขั้นที่มันเป็นอัตโนมัติแล้วมันเป็นจริง ๆ ชั้น
อัตโนมัติของสติปัญญา อย่างที่ท่านแสดงไว้ในปริยัติมันก็เห็น
แต่เมื่อไม่ปฏิบัติก็ไม่รู้

ท่านว่าปัญญาเกิดขึ้น ๓ สถาน **สุตมยปัญญา** ปัญญา
เกิดขึ้นจากการได้ยินได้ฟัง **จินตามยปัญญา** ปัญญาเกิดขึ้นจาก
การพิจารณาไตร่ตรองของคนทั่ว ๆ ไปธรรมดา **ภาวนามยปัญญา**
ปัญญาเกิดขึ้นจากการภาวนาล้วน ๆ นี้เราไม่เข้าใจเลยเวลาเรียน

ทางพักใจ ๓๒

อยู่โน่น เวลาออกปฏิบัติ ถึงขั้นปัญญาที่เป็นภาวณาล้วน ๆ นั้น
มันเป็นขึ้นภายในใจ ไม่ต้องไปถามใคร นี่แหละที่นี้ภาวนามยปัญญา
เป็นปัญญาอัตโนมัติ เริ่มตั้งแต่รากะตันทาขาดสะบั้นไปจากใจแล้ว

ปัญญานี้จะก้าวเดินเพื่อ**นามธรรมทั้งสี่ คือเวทนา สัญญา
สังขาร วิญญาณ** จนกระทั่งเข้าสู่อวิชชา ปัญญาอัตโนมัตินี้จะ
ก้าวเดินเป็นอัตโนมัติ สติปัญญาอัตโนมัติ ๆ แล้วก็เชื่อมโยงกับ
มหาสติมหาปัญญา ก็เลสมีมากน้อยเพียงไรขาดสะบั้น ๆ ไปโดย
อัตโนมัติของสติปัญญาสังหารมันไปโดยลำดับนั้นแล เช่นเดียวกัน
กับเวลากิเลสครองอยู่ในหัวใจของเราเล็กน้อยนี้ กิเลสจะเป็น
อัตโนมัติของมัน สร้างตั้งแต่ขวกแต่หนามแต่พินแต่ไฟแต่วัฏจักร
ประจำจิตใจของสัตว์โลกทั่ว ๆ ไป ไม่มีเวลาขยับยั้ง นี่เป็นอัตโนมัติ
ของกิเลสสร้างตัวของมันบนหัวใจของสัตว์

ที่นี้เรามาบำเพ็ญทางด้านจิตภาวณา เริ่มต้นตั้งแต่อบรม
บริกรรมภาวณาขึ้นไปก้าวเป็นลำดับ ๆ จนเป็นสมาธิเป็นปัญญา
เป็นปัญญาอัตโนมัติ แล้วที่นี้ก้าวเข้าสู่มหาปัญญาเชื่อมโยงกันไป
นี่แหละตั้งแต่สติปัญญาอัตโนมัติ ขึ้นผ่านกามราคะนี้ไปได้แล้ว
นี่สติปัญญาเป็นอัตโนมัติโดยตรง อยู่ที่ไหนหมุนตัวเป็นเกลียว
ตลอดเวลา ต้องได้รั้งเอาไว้ ไม่รั้งไม่ได้มันรีบมันด่วน มันพุ่งเลย
เห็นโทษเห็นจริง ๆ ของกิเลสค้นหาเห็นหมด เห็นจนกระทั่งถึงว่า
รอไม่ได้ การหลับนอนไม่เป็นหลับเป็นตื่นแหละ มันไม่ยอมหลับ
มีแต่เร่งพัดกันเลย เหมือนนักมวยขึ้นบนเวทีพัดกันแล้วเข้าวงในกัน
ใครจะไปหาเวลาเวลาอ่อนช้อยอ่อนโยนได้อย่างไร ถูกน็อก

วัดป่าศรีธาตาวาย ๓๓

นี่ระหว่างกิเลสกับธรรมพัดกันบนหัวใจ โดยทางสติปัญญา
 อัตโนมัตินี้ก็เป็นอย่างนั้นเหมือนกัน หมุนตัวเป็นเกลียว ๆ ตลอดไป
 แล้วจากนั้นก็เชื่อมโยงเข้าไปหา महाสติมหาปัญญา มหาสติมหา
 ปัญญา กับสติปัญญาอัตโนมัตินี้เชื่อมโยงเข้าไปแล้ว ทีนี้เรื่องของ
 กิเลสไม่ต้องบอก มันอยู่ที่ไหน ค่อยๆ เชี่ยวชาญค้นหาตลอดเวลา เวลาเจอ
 กันแล้วก็พัดกัน ๆ เวลาไม่เจอก็ค่อยๆ เชี่ยวชาญค้นหาด้วยสติปัญญา
 อัตโนมัตินี้ตลอดไป จนกระทั่งถึง **อวิชชาปัจจุยา สงขาร** ตัว
 สำคัญตัวมหาภัย คือหัวใจที่ทรงฤทธาศักดานุภาพไว้ด้วยความ
 สว่างกระจ่างแจ้งนี้ หลอกผู้ปฏิบัติทั้งหลาย ก็ไปหลงกันที่ตรงนั้น
 เมื่อจ่อเข้าไปตรงนั้นเห็นว่าเป็นมหาภัยแล้ว ขาดสะบัดออกไป
 กลายเป็นกองขี้ควายขึ้นมาจิตนั้นเป็นจิตที่เลิศเลอยิ่งกว่ากองขี้ควาย
 เป็นไหน ๆ มันก็รู้เอง

นี่แหละพอถึงขั้นนี้แล้วถามหา นิพพานที่ไหน ถามหาผล
 นิพพานถามหาที่ไหน? ผู้ปฏิบัติเท่านั้นเรียกว่าเป็น **สนธิปฏิโภ**
 จะรู้เองเห็นเองด้วยภาคปฏิบัติของตน อย่างอื่นรู้ไม่ได้นะ เรียนมา
 มากมาน้อยไม่ว่าท่านว่าเรา ก็เป็นแต่ภาคความจำไม่ใช่ความจริง
 เหมือนกับเรามีแบบแปลนแผนผัง เรียนตามแบบแปลนแผนผัง
 ตำรับตำราก็คือแบบแปลนแผนผังของบาปบุญนรกสวรรค์นิพพาน
 แห่งศาสนานั้นเอง เราเรียนเฉย ๆ ไม่ได้ปฏิบัติ ว่าบาปมันก็มีแต่
 ชื่อ ตัวจริง ๆ ไม่เห็น บุญก็มีแต่ชื่อ ตัวบุญจริง ๆ ไม่เห็น เรียน
 นรกสวรรค์ก็เหมือนกัน ก็เห็นแต่ชื่อของนรกสวรรค์พรหมโลกนิพพาน
 เปรตผีประเภทต่าง ๆ ที่แสดงไว้แล้วในอรรถธรรมทั้งหลายในปริยัติ

ทางพักใจ ๓๔

ในพระไตรปิฎกด้วยความรู้จริงเห็นจริงของท่าน

แต่เรามันไม่จริง มีแต่ความจำ ๆ ก็เอาความจำนี้ไปปิดไป
หมดว่ามรรคผลนิพพานไม่มี ๆ มีแต่ความจำ ความจำเลยกลายเป็น
มาสังหารเจ้าของเสียเอง ถ้าไม่มีสติตั้งยับยั้ง พิจารณาเจ้าของ
ให้ออกทางด้านปฏิบัติ คลี่คลายหาความจริง พระพุทธเจ้าท่านสอน
ปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ เกี่ยวโยงถึงกันศาสนาถึงจะสมบูรณ์ ถ้า
มีแต่ปริยัติก็มีแต่คัมภีร์ มีแต่แปลนเต็มห้องเต็มทับ ไม่มีขยับขยาย
ออกมาปลูกบ้านสร้างเรือน ก็ไม่สำเร็จเป็นบ้านเป็นเรือน นี่มีตั้งแต่
ปริยัติ ว่าศีล สมาธิ ปัญญา ศีลเราก็ไม่รักษาเสีย สมาธิอบรม
จิตใจก็ไม่มี ปัญญาจะมีมาจากไหน ความหลุดพ้นมีมาจากไหน
คำว่าปฏิเวธ ๆ ก็ไม่มีผล เพราะภาคปฏิบัติเปิดทางให้ไม่มี

เพราะฉะนั้นจึงมีปริยัติ ศึกษาเล่าเรียนแบบแปลนแผนผัง
มาแล้ว ให้ออกทางปฏิบัติ คือเอาการแก้กิเลส เดินจงกรม นั่ง
สมาธิภาวนา เช่นอย่างเราบวชมานี้ เรามีศีลแล้วตั้งแต่วันบวช
ให้รักษาศีลเอาไว้ให้ดี อย่าทำลายศีลอย่าทำศีลให้ต่างให้พร้อย
ก็ชื่อว่าเรามีศีล เมื่อมีศีลแล้วเราก็อบอูน ไปที่ไหนเราก็ไม่ระวาง
แคลงใจ นี่ก็พิจารณาทางด้านปัญญา เอาทางด้านจิตใจเข้าไปสู่
ความสงบได้แก่สมาธิภาวนาไปเรื่อย ก็แจ้งไปเรื่อย ๆ **สนธิปฏิวิกิจ**
ไปเรื่อย เป็นปฏิเวธไปเรื่อย ๆ นี่แหละความจำกับความจริงจึงต่างกัน
ความจำได้มาเท่าไรไม่หายสงสัย ไม่เป็นตัวของตัวเองเลยนะ เรียน
ไปถึงไหน จบพระไตรปิฎก แบกคัมภีร์ไปก็หลังหัก ความจริงไม่มี
มีแต่ความจำแก้กิเลสได้อย่างไร

วัดป่าศรีธาตวนาย ๓๕

แก้กิเลสแก้จากความจริงคือภาคปฏิบัติต่างหาก ความจำ
 จำมาเพื่อดำเนินงานเพื่อฆ่ากิเลสจากภาคปฏิบัติต่างหาก เมื่อเรา
 นำมาปฏิบัติตามขั้นแล้ว เราจะเห็นขึ้นมาภายในใจ ศีลประจักษ์
 ในหัวใจ สมาธิสงบประจักษ์ในหัวใจ สมาธิทุกขั้นไม่ต้องไปถามใคร
สนธิปฏิบัติโก ๆ ตีตราไว้หมด ๆ จนกระทั่งถึงปัญญา แล้วปัญญา
 ขั้นใดก็รู้เอง ดังที่นำมาแสดงนี้ ไม่ไปถามใคร เป็นขั้นในสนามรบ
 บนเวทีระหว่างกิเลสกับธรรมพัดกัน บนหัวใจของผู้ปฏิบัตินั้นแล
 มันก็เห็นหมดในสิ่งนั้น กิเลสขาดไปมากน้อย ๆ เห็นประจักษ์ใน
 หัวใจ ๆ นี้มรรคผลนิพพานจะไม่รู้ได้อย่างไร ก็มีอยู่ในหัวใจดวง
 เดียวกันเรื่อยไป ๆ จนกระทั่งถึงสิ่งที่ว่านรกสวรรค์ถามหาอะไร

ความรู้นี้มีมันมีติดอยู่ด้วยกิเลสปิดบังมันไว้ เมื่อเปิดกิเลสออกไป
 คำว่านรกสวรรค์พรหมโลกนิพพานมีอยู่แล้ว ท่านสอนไว้แล้วด้วย
 ความรู้ความเห็นของพระพุทธเจ้าเต็มสัดเต็มส่วน ไปสงสัยหาอะไร
 พวกเราตาบอดมันก็ไม่เห็น ท่านตาดีท่านเห็นมาสอนเรา เรายัง
 ไม่ยอมรับ โง่โหม่มมนุษย์เรา นี้เราปฏิบัติตาม ปฏิบัติตาม คือให้
 ตามรู้ตามเห็นตามสิ่งที่พระพุทธเจ้าทรงสอนไว้แล้ว ตามหลัก
 ความจริงไม่ผิดเพี้ยนนั่นแล เมื่อปฏิบัติไปสิ่งเหล่านี้ก็จะค่อย
 ปรากฏขึ้นภายในใจ ถามใครที่นี้ เข้า ว่าบาปบุญนรกสวรรค์มัน
 ก็ประจักษ์อยู่ในใจ ขึ้นอยู่ในใจ สวรรค์อยู่ไหนก็อยู่เถอะ ใจนี้
 เป็นเครื่องรับทราบตลอดทั่วถึงหมดในแดนโลกธาตุนี้ อย่าว่าแต่नรก
 ไม่หนีแดนโลกธาตุไปไหนจะไม่รู้มัน ตั้งแต่นิพพานยังครองใจได้
 พระพุทธเจ้า นรกเลิศกว่านิพพานหรือจึงจะรู้ไม่ได้ นิพพานยังรู้

ทำไมนรกไม่รู้ไม่ได้ สวรรค์ไม่รู้ไม่ได้ เปรตผีประเภทต่าง ๆ รู้ไม่ได้มีเหรอนิพพานยิ่งกว่านี้ยังรู้ได้เห็นได้ นี่ละรู้ได้ด้วยเหตุนี้เอง

เพราะฉะนั้นบรรดาสาวกทั้งหลายผู้เชี่ยวชาญต่างองค์ต่างกันไป จึงมีความรู้เหล่านี้เป็นสักขีพยานแก่พระพุทธเจ้าได้เป็นอย่างดี แม้จะไม่กว้างขวางเหมือนพระพุทธเจ้าก็ตาม แต่ความรู้ของท่านเหล่านี้เป็นความรู้ที่เป็นสักขีพยานได้ รู้ตรงไหน ๆ หายสงสัย กราบพระพุทธเจ้าอย่างราบ ๆ เลยเพราะภาคปฏิบัติ ภาคอื่นไม่มีทางนะ พูดตรง ๆ ถ้าไม่สนใจปฏิบัติ จำมาเท่าไรก็ไม่เกิดประโยชน์ ก็เลสมีเหมือนกันกับโลกทั่ว ๆ ไปที่เขาไม่ได้ศึกษาธรรม ถ้าเราตั้งใจศึกษาธรรม เรียนธรรมไปด้วยปฏิบัติธรรมไปด้วย ก็เป็นอรรถเป็นธรรมไปเรื่อย ๆ ถ้าเรียนเฉย ๆ ไม่สนใจปฏิบัติ เรียนธรรมก็เหมือนกับเป็นโลกไปหมด ก็เลสถือเป็นเจ้าของยึดอำนาจไปหมด กลายเป็นคนเลวทราวมไปก็ได้จากการเรียนธรรมมาก ๆ มีเยอะ

ให้ท่านทั้งหลายพิจารณา เปิดให้ท่านทั้งหลายได้ทราบเสียวันนี้ การปฏิบัติเราได้ผ่านมา ทั้งด้านปริยัติก็ผ่านมาเต็มหัวใจของเรา ทางด้านปฏิบัตินี้ก็ผ่านมาเต็มหัวใจของเรา เวลาผลเกิดขึ้นมาจากภาคปฏิบัติอย่างเอาจริงเอาจัง ก็เต็มหัวใจเช่นเดียวกัน เพราะฉะนั้นจึงไม่ทูลถามพระพุทธเจ้า ตั้งแต่สมาธิปัญญาวิมุตติ หลุดพ้น เปรตผีสัตว์นรกอเวจีทั้งหลาย จนกระทั่งถึงพระนิพพาน ไม่ถาม ถามทำไม พระพุทธเจ้ารู้แล้วสอนไว้แล้ว ปฏิบัติเพื่อให้รู้ ให้เห็นมันจะไปไหนเมื่อปฏิบัติตามพระพุทธเจ้าแล้ว มันก็ยอมรับ ๆ นั้นเห็นไหม

วัดป่าศรีธาดาวาย ๓๗

นี่ละสิ่งเหล่านี้ครีไปไหน ล้าสมัยไปไหน เวลานี้บาปบุญมี อยู่ใหม่ หรือถูกกิเลสลบล้างไปหมดแล้วหรือ บาปไม่มีบุญไม่มี นรกไม่มีสวรรค์ไม่มี พรหมโลกนิพพานไม่มี สิ่งที่มีก็มีแต่ราคาตัดหน้า ความโลกไม่รู้จักรวันเป็นวันตาย ครอบหัวสัตว์โลกตื่นตายกัน ทั้งวันทั้งคืน จนไม่มีป่าช้า ตายแล้วก็นิมนต์พระมา **กุสลา ธมฺมา กุสลา ธมฺมา** มันเป็นผลประโยชน์อะไร **กุสลา ธมฺมา** มีแต่ลมปาก ตัวเองไม่เคยสนใจปฏิบัติ นอกจากนั้นแล้วไปในงานศพใด ๆ มีแต่ ไปไม้ไปคุย ไม่ใช่ไม้ นะ ไปคุยระบายทุกข์ต่อกัน สมาคมที่เมรุหรือ วัดต่าง ๆ ที่ไปเผาศพ ๆ มีแต่สมาคมของพวกกองทุกข์นี้ไปเปิด ทุกข์ต่อกัน กระจายทุกข์ต่อกันในสังคมแห่งการเผาศพนั้นแหละ ไปจับกลุ่ม ๆ ใครก็อยากจะพูดใครก็อยากจะทำ ทุกข์อย่างนั้น ทุกข์อย่างนี้ คนนั้นเป็นอย่างนี้ คนนี้เป็นอย่างนี้ การงานเป็นอย่างนี้ การงานเป็นอย่างนี้ ได้อย่างนั้น เสียอย่างนี้ เต็มบ้านเต็มเมืองเลย

ไม่มีเรื่องอรรถเรื่องธรรมคือความรู้สึกตัว ท่านเทศนาว่าการ **กุสลา ธมฺมา** มันไม่สนใจฟัง มันสนใจฟังตั้งแต่ไประบายทุกข์ ให้กันฟัง ใครจะฟังทุกข์ ทุกข์มันเต็มหัวใจทุกคน ใครก็มีปาก อยากพูด แต่พูดไม่ได้คนนั้นพูดมาก่อน สุดทำยากก็แย่งกัน ๆ พูด นี้ไปวัดไปวาเวลานี้มีแต่อย่างนั้นนะ มีอรรถธรรมที่ไหนกัน ฟังให้ดี นี่หลวงตาอุดริใหม่ ท่านทั้งหลายเห็นไหม ยิ่งในกรุงเทพฯ ด้วยแล้ว เต็มไปด้วยสิ่งเหล่านี้แหละ มีการมึงงานนี้แหละจะได้มาระบาย คลายทุกข์ต่อกัน คลายทุกข์อะไร มันมีแต่ความทุกข์เดือดร้อน

ทางพักใจ ๓๘

มาเผากัน ๆ พระก็เลยรำคาญ แต่พระท่านไม่ว่าอะไร **กุสลา ธมฺมา**
แล้วท่านก็ไปเสีย เทศนาว่าการก็ว่าไปตามเรื่องแล้วก็ไปเสีย

เพราะพวกนี้ครั้นว่าไปแล้วก็เป็นเพื่อนไปเผาพระอีกนะ หว่า
พระดูพระด่าอย่างนั้นอย่างนี้ ตัวเป็นบ้าไม่ได้ว่านะ พระท่านรำคาญ
ท่านก็ไม่ว่าละซี แต่พระอย่างหลงตาบวนี้ไม่แฉะ พอดี ๆ เอาได้
นี่เดี๋ยวนี้กำลังตีด้วยปากด้วยลม ให้ท่านทั้งหลายเข้าใจ อย่าให้
ได้ระบายทุกข์อย่างนี้ ขอให้ปฏิบัติธรรมเถิดสิ่งเหล่านี้จะค่อย
เบาบางไปโดยลำดับลำดับ เดียวนี้มันไม่สนใจในอรรถในธรรมละซี
เรื่องทุกข์ทั้งหลายมันจึงพอกพูนขึ้นมา อยู่ที่ไหนเดือดร้อนไปหมด
พอเข้ากลุ่มกันแล้วเอาละ เอาแต่เรื่องกองทุกข์มาเผากัน ๆ นี่หรือ
มันทันสมัยมีแต่อันนี้หรือ มรรคผลนิพพานที่จะระงับดับทุกข์
เหล่านี้ไม่มีบ้างหรือ จากผู้ปฏิบัติธรรมคือชาวพุทธของเรา ขอให้
นำไปคิดอ่านไตร่ตรองทุกคน ๆ จะได้เห็นเหตุเห็นผลตามหลักธรรม
ของพระพุทธเจ้า แล้วจะค่อยเจริญภายในจิตใจของเราขึ้นเป็นลำดับ

เฉพาะอย่างยิ่งนักบวชพระปฏิบัติขอให้เอาจริงจังจริง ๆ นะ
พระลูกพระหลาน เอาให้จริงให้ได้ครองธรรม อย่างน้อยต้องมี
สมาธิเป็นสมบัติของใจพระเราถึงจะอยู่สง่างามมีความสุข สมบัติ
ของพระไม่ใช่เงินทองข้าวของตึกรามบ้านช่องหรูหราฟู่ฟ่า ก็ห้อง
ที่คับก็ชั้นนะ นั่นไม่ใช่สมบัติของพระ สมบัติของพระแท้คือศีลสมบัติ
สมาธิสมบัติ ปัญญาสมบัติ จากนั้นก็วิมุตติสมบัติ นี่หาเอาในตัว
ของเราเอง อยู่ที่ไหนบำเพ็ญ ศีลอย่าให้ต่างพร้อยอย่าให้ขาดให้ทะลุ
นี่ก็เป็นศีลขึ้นมา ตัวเราทั้งองค์นี้เป็นพระทั้งองค์ ผู้มีศีลทั้งองค์

วัดป่าศรีธาตวนาย ๓๙

สมาธิเต็มตัวร่วมเย็นไปหมด ปัญญากระจ่างแจ้งไป แก้กิเลสไปโดยลำดับ ถึงขั้นวิมุตติหลุดพ้น อยู่ไหนสบายหมด ไม่มีคำว่าอดีต อนาคต ว่าเกิดมาได้ก็ภพที่ชาติ ยุ่งทำไม ก็เกิดมาแล้วตายมาแล้ว ผ่านมาแล้ว แล้วอนาคตจะไปเกิดที่ไหน เกิดที่ไหนมันก็มีบริสุทธิแล้วในหัวใจเราเนี่ย จะเอาอะไรเป็นเชื้อให้พาไปเกิด ปัจจุบันมันก็มีเหลือแต่ธรรมชาติ ที่จิตหลุดพ้นไปแล้วเป็นธรรมชาติแล้ว อดีตอนาคตมีที่ไหน นี่ละปฏิบัติตัวเอง แล้วเป็นสนุทธิภูมิโก สูดยอคือตรงนี้เอง ให้ท่านทั้งหลายได้พากันเข้าใจ

พระลูกพระหลานทุกคน ไปอยู่ที่ไหนให้พากันตั้งอกตั้งใจ บำเพ็ญธรรมนะ อย่าไปอยู่แบบความประมาท เอาผ้าเหลืองครอบหัว หัวล้าน ๆ เขาไม่อยากแตะนะ ประชาชนญาติโยม จะตำหนิติเตียนพระองค์ใดก็ไม่ได้ เพราะเขาเกรงผ้าเหลืองกลัวเป็นบาปเป็นกรรม เกรงหัวล้านว่าเราเป็นพระ เราเป็นพระก็ยิ่งทะนงตัว ยิ่งสร้างความชั่วช้าลามกขึ้นในสันดานของเราตลอดเวลา ไม่มียางอายหน้าด้านคือพระเรา พระที่ไม่เสาะแสวงหาคุณงามความดีคือพระหน้าด้านอยู่ลึก ๆ ใครจะตำหนิติเตียนอะไรก็ไม่ได้ เขาไม่อยากตำหนิ ยิ่งสนุกสร้างความชั่วช้าลามกเข้าไป ไปอยู่ที่ไหนวัดวาอาราม แทนที่จะเป็นสถานที่อบรมบ่มนิสัย เพื่อเป็นปัจจัยต่ออนุญตอกุศล เป็นอรรตเป็นธรรมขึ้นในวัดในวา กลายเป็นวัดส้วมวัดถ่าน พระส้วมพระถ่านเต็มวัดเต็มวาเต็มบ้านเต็มเมืองไปหมด เพราะกิเลสเข้าไปตีตลาดละซี

ทางพักใจ ๔๐

ให้พากันรู้เนื้อรู้ตัว รู้ไว้ละ เราเป็นพระเขาไม่กล้ามาแตะละ
 นี้เราเป็นพวกพระกันเอง เราแนะนำสั่งสอนดูว่ากล่าวกันได้
 เพื่อความดีความดี เป็นสิริมงคลแก่เราทั้งหลาย อย่าให้เขา
 ตำหนินะ ให้เราตำหนิเราตลอดเวลาก่อนเขานะ ผิดตรงไหนไม่ดี
 ตรงไหน ให้ตำหนิตัวเองแก้ไขตัวเองแล้วจะภาคภูมิใจตัวเอง เรื่อง
 ความตำหนิติเตียนเขาก็ตำหนิในสิ่งผิด เมื่อเราไม่ผิดเขาจะตำหนิ
 หาอะไร ดีไม่ดีเขาก็กราบไหว้บูชาเคารพเป็นขวัญตาขวัญใจ ไป
 ที่ไหนพระท่านมีศีลมีธรรม ผู้ครองอรรคครองธรรมไปไหนเย็นไปหมด
 ลูกศิษย์ลูกหาไม่ต้องบอกแหละไปไหน ลูกศิษย์ลูกหาถามหาอะไร
 ดูตัวของเรานี้ก่อน ตัวของเราพอแล้ว ใครจะนับถือไม่นับถือไม่เห็น
 สำคัญอะไร เราไม่บงกพร่องทุกสิ่งทุกอย่างก็สมบุญในตัวของเราเอง

วันนี้การแสดงธรรมก็เห็นว่าสมควรแก่เวลา ตลอด
 กำลังวังชา ขอให้พระลูกพระหลาน นำธรรมนี้ไปประพฤติปฏิบัติ
 ตั้งหน้าตั้งตาประกอบความ پاکความเพียร ที่พระพุทธเจ้าแสดง
 ไว้แล้ว พระพุทธเจ้าสด ๆ ร้อน ๆ อยู่ในธรรมที่สอนเรานี้แหละ ส่วน
 พระสรีระที่นิพพานไปแล้วเท่านั้นปีเท่านั้นปีก็เหมือนกับเรา ๆ ท่าน ๆ
 ใครเกิดมาพอสมควรแล้วก็ตายไปด้วยกันเท่านั้น พระพุทธเจ้าก็
 ตายไปได้อย่างเรา แต่ที่เป็นศาสดาแทนตถาคตก็คือธรรมแท้ ๆ
 นั้นแหละสอนพวกเราอยู่เวลานี้ ธรรมนี้เป็นธรรมสด ๆ ร้อน ๆ
 เหมือนนิกเลศที่เป็นสด ๆ ร้อน ๆ ให้ปฏิบัติตัวให้ดี เมื่อปฏิบัติตัว
 ให้ดีแล้ว พระพุทธเจ้าอยู่ที่ไหนไม่ถามแหละ ถามทำไม ธรรม
 นั้นแหละ ที่ว่า ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็นเราตถาคต

วัดป่าศรีธาดาวาย ๔๑

นี่เริ่มเชื่อมาแล้วตั้งแต่ชั้นสมาธิปัญญา เชื่อพระพุทธเจ้า จนกระทั่งถึงวิมุตติหลุดพ้น ถามพระพุทธเจ้าหาอะไร มันเต็มตัวแล้ว พระพุทธเจ้าคืออะไรก็รู้แล้ว ๆ ผู้ใดเห็นธรรมผู้นั้นเห็นเราตถาคต เห็นอยู่ที่ใจอย่างเดียว ไม่ทูลถามพระพุทธเจ้าอีกแล้ว นี่แหละ การแสดงธรรมก็เห็นว่าสมควร เอาละ พอดีกับกาลเวลาเวลาของเรา วันนี้เป็นวันมหาเมฆคล ที่เราทั้งหลายได้มาพบมาเห็นกัน ประชาชน ก็ได้เห็นพระเป็นจำนวนมากซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ พระก็ได้มาได้ยินได้ฟังอรรถธรรมทั้งหลาย หลวงตาเองก็พลอยยินดีด้วย ที่ได้แนะนำสั่งสอนประชาชนทั้งหลายซึ่งมีศรัทธามาบริจาคตาน ประเภทต่าง ๆ พร้อมกับการฟังอรรถฟังธรรม นับว่าเราได้รับ สิริมงคลทั่วหน้ากัน การแสดงธรรมก็เห็นว่าสมควรแก่เวลา ขอความสวัสดิ์จะมีแก่บรรดาพี่น้องทั้งหลายโดยทั่วกัน เทอญ

